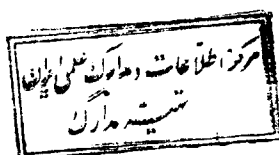

دانشگاه تربیت معلم

دانشکده تربیت بدنی

و علوم ورزشی

توصیف پایان نامه‌های
کارشناسی ارشد و رساله‌های دکترا
تربیت بدنی و علوم ورزشی
دانشگاههای دولتی
از سال ۱۳۵۶ تا پایان سال ۱۳۷۵

استاد راهنما: دکتر سید امیر احمد مظفری

۱۳۷۸ / ۱۶ / ۱۷

استاد مشاور: دکتر علی محمد امیرناش

دانشجو: رؤیا طالبی

۳۶۳۷

سال تحصیلی ۷۶-۷۷

۲۵۹۸۶

بنام پروردگار توانا و آفریننده بی‌همتا.

و حمد بیشمار و ستایش بی‌کران بر او که بشر را آفرید و تاج کرامت بر سر او
نهاد و با اهداء قوای عقلی و باطنی توانایی تفکر منطقی و درک و تشخیص صواب از
ناصواب، او را اشرف مخلوقات معرفی نمود.

و سلام و درود بر محمد مصطفی (ص) و تمامی انبیاء و پیشوایان معصوم که
انسان را از پستی و رذالت نجات داده و از چشمه‌های زلال معرفت سیراب نمودند و تشکر
بی‌حد و حصر، جهان آفرین یگانه را که به ما توفیق داد تا با گام نهادن در گستره عظیم
علم و دانش هر چند به اندازه قطره‌ای بسیار کوچک از این اقیانوس بیکران و دریای
بی‌پایان سیراب گردیم.

- تقدیم می‌کنم به او که استوارترین تکیه‌گاه و یگانه رؤیای واقعی زیستنی

پرمعناست.

ستاره وجود زندگی‌ام: پدر بزرگوارم.

- و پیشکش به پیشگاه نخستین آموزگارم که کامم را با شیرۀ وجودش و

نخستین تغمه‌های عشق و زندگی شیرین ساخت و سپس چگونه زیستن و

بودن را به من آموخت.

به تندیس پاکی و پارسایی

واژه صبر و شکیبایی

آشنای بی‌کسی و تنهایی

(مادر عزیزم)

- و تقدیم به خواهر و برادر عزیزم که از صمیم قلب دوستشان دارم

- و تقدیم می‌کنم به پاس سپاس و ستایش :

به همسر و یاور مهربانم مهندس علیرضا ساوجی

که حقیقتاً انجام این مجموعه پژوهشی را مدیون تلاشهای بی‌دریغ، تشویق‌های

بی‌ریا و حمایت‌های با صفای او می‌باشم.

هم‌او که به درستی و راستی شراکت در زندگی را به من آموخت.

و پیشکش به خانواده عزیز او بخاطر همه خوبیها و مهربانی‌هایشان

- و همچنین تقدیم می‌کنم به

تنها ثمره وجودم: مهدی‌یار

که تپش دلنشین قلب او در انجام مراحل تحقیق و لبخند پرمهر و زیبای او در

تدوین و تنظیم این مجموعه همواره امیدبخش راهم بود.

تشکر و قدردانی

اینک که با عنایات الهی این تحقیق به پایان رسیده است بر
خود واجب می‌دانم به حکم

((من لم یشکر المخلوق لم یشکر الخالق))

از کلیه عزیزانی که در انجام تحقیق حاضر از مساعدتهای بی دریغ و
ارزنده‌شان برخوردار بوده‌ام، مراتب کمال تشکر و قدردانی خویش را
ابراز دارم.

از آقایان دکتر سیدامیر احمد مظفری و دکتر علی محمد امیرتاشی که در
تمام مراحل تحقیق اینجانب را صمیمانه راهنمایی و مشاورت نموده
و در این امر از هیچ کوششی فروگذار نبوده‌اند،
کمال تشکر را دارم.

همچنین تشکر و قدردانی می‌کنم از مرکز کامپیوتر رایان شبکه
که در مراحل مختلف نوشتاری و رسم نمودارها و جداول
دقت کافی را مبذول داشتند.

فهرست

صفحه

الف

تشکر و قدردانی

((فصل اول)) : مقدمه و معرفی

۱

۱- مقدمه

۴

۲- مبانی نظری تحقیق

۵

نقش اطلاعات در تحقیق

۷

تعریف تحقیق

۸

ویژگیهای تحقیق علمی

۱۱

انواع روشها و طرح تحقیق

۱۳

نمونه‌گیری و انواع آن

۱۸

۳- بیان مسئله

۲۰

۴- ضرورت اهمیت تحقیق

۲۳

۵- اهداف تحقیق

۲۴

۶- محدودیتهای تحقیق

۲۵

۷- تعریف واژه‌ها و اصطلاحات فنی

((فصل دوم)) : سابقه تحقیق

۲۷

۱- مقدمه

۲۷

روند تحقیقات در علوم انسانی

۲۸

تاریخچه مؤسسات پژوهشی و دانشگاهی و سیر تحول مربوط

به آنها در ایران

۲۹	نیروی انسانی تحقیقات و فعالیت آنها
۳۱	هزینه‌ها و اعتبارات تحقیقات
۳۲	منابع اطلاعاتی
۳۳	پروژه علمی فنی
۳۴	خدمات اطلاعاتی
۳۵	پژوهش و سنجش
۳۷	سنجش طرح‌های پژوهشی
۳۸	۲- مروری بر تحقیقات داخل کشور
۴۱	۳- مروری بر تحقیقات خارج از کشور
۴۵	۴- نتیجه‌گیری
	((فصل سوم)) : روش‌شناسی
۴۷	۱- تعریف طرح تحقیق
۴۷	۲- تعریف جامعه آماری
۴۷	۳- نمونه و روش نمونه‌برداری
۴۸	۴- متغیرهای تحقیق
۴۹	۵- ابزار اندازه‌گیری
۴۹	۶- روش جمع‌آوری اطلاعات
۵۰	۷- روش آماری
	((فصل چهارم)) : یافته‌های تحقیق
۵۱	۱- مقدمه

۵۲	۲- تجزیه و تحلیل آماری
	((فصل پنجم)) : بحث و نتیجه گیری
۸۷	۱- مقدمه
۸۷	۲- خلاصه تحقیق
۹۰	۳- بحث و بررسی
۹۰	۴- نتیجه گیری
۹۴	۵- پیشنهادات مبتنی بر یافته های تحقیق
۹۵	۶- پیشنهادات برای تحقیقات بعدی
۱۰۱	((فهرست منابع و مأخذ))

فصل اول:

مقدمه و معرفی

مقدمه

از دیر باز پیش از اینکه آدمی تلگراف، تلفن، یا رادیو را اختراع کند. نظامی‌هایی برای مبادله اطلاعات روی زمین بوجود آمده بود. در واقع این نظامها، میلیونها سال پیش از خود انسان وجود داشت. رسانه‌های مبادله اطلاعات در آن نظامهای اولیه، ارگانسیم‌های زنده‌ای بود که در نخستین دوران کهنسالی زمین‌شناسی پدید آمد. اشکال و تصاویر سنگها و صخره‌ها و کتیبه‌های موجود همگی حاکی از نوعی نیاز طبیعی و حقیقی به ارتباط و اطلاع از محیط پیرامون را بازگو می‌کند. و این نیاز اساسی از گذشته تا حال همواره ذهن افراد را به خود مشغول نموده‌است، تا جایی که امروز، نامهای گوناگونی به عصری که هم‌اکنون در آن بسر می‌بریم داده‌اند. عصر اطلاعات یا عصر اطلاعات و ارتباطات یکی از این نامها است.

توجهی که بشر در این قرن به اطلاعات معطوف داشته و راهها و تدابیری که برای شناختن، گردآوردن، سازمان دادن، انباشتن، بازیافتن و جابجا کردن اندیشیده‌ها ابداع کرده است، نه تنها در سراسر تاریخ گذشته بی‌مانند است، بلکه در مقایسه با حوزه‌های دیگری که هم‌اینک بدانها زیاد توجه می‌شود کم‌مانند است.

شعار اطلاعات ((قدرت)) است حالا دیگر مصداقهای فراوانی دارد و اگر بعضی از دولتها، مبنایی برای سرمایه‌گذاری روی اطلاعات علمی و فنی در خدمت آموزش و پژوهش قرار نمی‌دهند، دست کم برای توجه به فعالیتهایی که با مصالح سیاسی آنها بیشتر ارتباط دارد مبنایی مسلم می‌دانند.

در اوضاع و احوالی که فاصله میان ((دانایی و توانایی)) سال به سال، ماه به ماه، هفته به هفته و گاه حتی بدون مبالغه روز به روز کوتاهتر می‌شود، اطلاعات که پل و پیوند میان این دو است، اهمیت بی‌سابقه‌ای یافته است. دو قرن پیش دهها سال طول می‌کشید تا کشف اصول علمی،

کاربرد عملی بیابد. اما اکنون فاصله میان اکتشافها و کاربردها به اندازه‌ای کوتاه است که گویی دیگر فاصله‌ای میان آنها نیست. هر جا که اطلاعات کاربرد حقیقی داشته باشد دو همراه جدایی‌ناپذیر آن ((سرعت و دقت)) پایه‌پای آن پیش می‌آید. ملازمت سرعت و دقت با اطلاعات، استفاده از راهها، روشها، و ابزارهایی را ایجاب می‌کند که جلوه آنرا در فعالیتها و تجهیزات گوناگون می‌توان دید. شبکه‌هایی که اکنون در همه‌جا در حوزه‌های علم و فنون و خدمات از آنها استفاده می‌شود از این دست است.

بدون برخورداری از این شبکه‌ها بعنوان یک زیربنای اطلاعاتی مناسب و محکم نمی‌توان به هدفهای توسعه دست یافت. جهت‌گیری برنامه‌های توسعه هر چه که باشد، به اطلاعات وسیع و دقیق نیاز دارد. تا به اتکاء آن بتوان برنامه‌های مقرون به واقعیت و صحیحی را تنظیم کرده و به مرحله اجرا در آورد. بعبارت دیگر، هم برنامه‌ریزی و هم اجرای برنامه‌ها مستلزم آگاهیهای همه‌جانبه و استفاده از اطلاعات دقیق و بهنگام است. و جامعه‌ای که حائز چنین شرایطی نباشد براستی از حرکت بازمی‌ماند. (۱۲). چرا که درجه پیشرفت نظام ارتباطی هر کشور یکی از شاخص‌های مهم توسعه به شمار می‌آید. بسیاری از کشورها به قصد دست یافتن به تخصص فنی لازم، منابع مالی عظیمی را در راه تاسیس نظامهای ارتباطی صرف کرده‌اند. حتی برخی از کشورهای روبه‌رشد هم دست بکار تاسیس نظامهای ارتباطی مجهز به آخرین رسانه‌های الکترونیکی، ماهواره‌های مخابراتی و دستگاههای کامپیوتری شده‌اند. تقریباً همه کشورهای جهان به اهمیت نقش وسایل ارتباطی و منابع اطلاعاتی موجود در پیشبرد اهداف علوم مختلف پی‌برده و سعی در کشف واقعیتها و حل مسائل مربوطه نموده‌اند.

در این میان علم تربیت‌بدنی بعنوان یکی از حساس‌ترین و کاربردی‌ترین علوم حیاتی جایگاه خویش را در دنیای ماشینی امروزی به واقع باز شناخته و توجه بسیاری از اندیشمندان و

صاحب‌نظران را بخود جلب نموده است. البته رشد تدریجی علوم ورزشی در کشورهای در حال توسعه بخصوص در کشور ایران، ضرورت تفکر عمیق را در زمینه‌های مختلف این علم ایجاب می‌کند.

امروزه با توجه به نقش ارتباطات و اطلاعات در احیای علوم مختلف، محققین و دانشمندان تربیت‌بدنی در تلاش هستند تا با آشنایی با جدیدترین و تازه‌ترین یافته‌ها به حل معضلات و مشکلات موجود در این حوزه علمی بپردازند.

در کشور ما با توجه به کمبود شدید مراکز و منابع اطلاعاتی در زمینه تربیت‌بدنی و علوم ورزشی، عدم دسترسی مناسب به این مراکز، نداشتن آگاهی‌های کافی دانشجویان و محققین این رشته از این منابع و مراکز، راه را بر پویندگان علم و معرفت دشوار نموده است. لذا در این پژوهش سعی خواهد شد ضمن معرفی تحقیقات انجام شده در زمینه تربیت‌بدنی و ورزش که در غالب پایان‌نامه‌های تحصیلی دانشجویان کارشناسی ارشد و رساله‌های دکترا انجام گرفته، به جمع‌آوری اطلاعات و مطالب مورد نیاز و ضروری این تحقیقات پرداخته و آنها را بصورت یک منبع کاربردی در اختیار دوست‌داران این رشته قرار دهد.

مبانی نظری تحقیق

در فرآیند پیچیده علوم، فعالیتهای تحقیقاتی را می‌توان به مثابه بخشی از فعالیتهایی به حساب آورد که این فعالیتها در دهه‌های اخیر سخت مورد توجه قرار گرفته است و زیر بنای نوآوریها و اقدامات مربوط به بهبود نظامهای آموزشی، تربیتی بوده و بعنوان یکی از پرجاذبه‌ترین و بااهمیت‌ترین عوامل بشمار رفته است. ضمناً این گونه فعالیتها در کشورهای مختلف جهان برای بررسی فرآیندهای آموزش و تربیت در ابعاد گوناگون آغاز گردیده و پژوهشگران بسیاری را مشغول کرده است. در نتیجه مجموعه قابل توجهی از روشها و اطلاعات مربوط به پژوهش گردآوری شده و در بسیاری از موقعیتها بکار گرفته شده است. اغلب کشورهای جهان اعم از صنعتی یا در حال توسعه در دهه ۱۳۴۰ از رونق بیشتری در حوزه تحقیق برخوردار بوده است. ایجاد واحدهای تحقیقاتی در جوار دستگاهها و سازمانهای اجرایی و یا ایجاد مراکز تحقیقاتی وابسته به دانشگاهها، نمونه بارزی از این کوششها بوده، اما در برخی از این کشورها از جمله ایران این کوششها چندان موفق نبوده است (۳). این عدم موفقیت ناشی از این مسئله است که تحقیقات در نظام آموزشی ما به یک عنصر نهادی تبدیل نگردیده و پژوهش از جایگاه و موقعیت سازمانی مناسب برخوردار نبوده است.

البته از چندی پیش، این مسئله بعنوان امری جدی از سوی سازمانهای ذیربط مورد توجه قرار گرفته و اقداماتی در راستای قوام بخشیدن به امر تحقیقات آموزشی - تربیتی، هدایت این فعالیتها در جهت شناخت و دستیابی به راه‌حلهای مناسب برای مشکلات موجود کشور و ایجاد پویایی بیشتر در نظام تحقیقاتی فراهم گردیده است. از آن جمله می‌توان به تشکیلات شورای تخصصی تحقیقات آموزشی، تربیتی در وزارت آموزش و پرورش در سال ۱۳۶۷، تدوین و انتشار مجموعه‌هایی تحت عناوین اولویتهای پژوهشی در آموزش و پرورش، و تهیه فهرست عناوین

عمده پژوهش در آموزش عالی اشاره کرد. با این وجود باید اذعان نمود که راه پیموده شده جز بخش کوچکی از میسری که باید پیموده شود بحساب نمی‌آید. لذا نه تنها نباید به آنچه تاکنون صورت گرفته بسنده نمود، بلکه باید به اینگونه فعالیتها به مثابه امری پویا و ضروری نگریست. چرا که آینده‌ای که در پیش روی ماست ایجاب می‌کند تا با استفاده از تحقیقات علمی قدمهای موثری در جهت پیشرفت تکنولوژی برداریم. جهت پیشبرد نظام آموزشی بعنوان زیربنای هرگونه توسعه ناگزیریم به تحقیقات آموزشی تربیتی بیافزاییم. بدون تردید علوم و فنون در هیچ کشوری پیشرفت نمی‌کند مگر به برکت وجود دانشمندان، محققان، و افراد دانش‌آموخته‌ای که نظام آموزش و پرورش آنان را تربیت کرده است هر سازمان آموزشی بعنوان تربیت‌کننده متخصص زمانی پویایی لازم خواهد داشت که به دانش جدید، کشفیات نو و نظرات تازه و اختراعات بدیع و روشهای جدید آموزشی که ره‌آورد کار پژوهشگران و نتیجه فعالیت علمی آنان است مجهز گردد (۶).

و در این راستا شبکه‌های اطلاع‌رسانی می‌تواند نقش ارزنده‌ای در مبادله و مخابره اطلاعات داشته باشد.

نقش اطلاعات در تحقیق

امروزه در بعضی از جوامع از جمله در ایران، پژوهشگر ناگزیر است وقت زیادی را صرف جستجوی اثری کند که به آن نیاز دارد: برگه‌های فهرست کتابهای یک کتابخانه را ورق بزند، و کتابهای مختلفی را زیرورو کند، از متخصصان بپرسد، به اداره ثبت اختراعات و اکتشافات مراجعه کند و کارهای دیگری از این قبیل را انجام دهد تا بتواند برای تحقیق و پژوهش خود منابع اطلاعات لازم و ضروری را بدست آورد. در حالیکه امروزه می‌توان منابع عظیم اطلاعات را به